

C/ Nou del teatre, 16

17004 - GIRONA

Tel. 972 22 50 44

www.cinematruffaut.girona.cat

a.e: info@cinematruffaut.com

MEMBRE DE LA XARXA

CERRAR LOS OJOS

Espanya, 2023

Direcció: Víctor Erice

Guió: Víctor Erice, Michel
Gaztambide

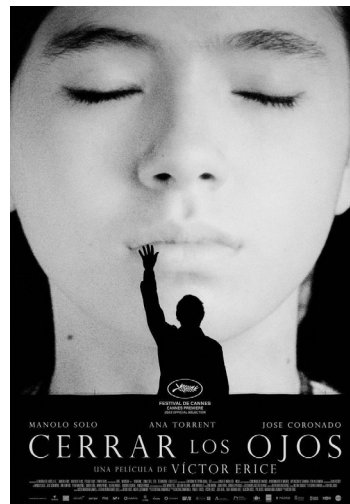
Intèrprets: Manolo Solo, Ana
Torrent, José Coronado, María
León

Durada: 169 min

Gènere: drama

Idioma: castellà

Data d'estrena: 29/09/2023

El darrer viatge del mestre Erice

Quan fa un parell d'anys es va anunciar per sorpresa el retorn de Víctor Erice a la direcció, una onada d'escepticisme es va estendre entre les bambolines del sector. Absent de la direcció de llargmetratges des de feia més de trenta anys -la seva darrera pel·lícula va ser *El sol del membrillo* el 1992-, i més enllà d'algun curt de ficció puntual com *Alumbramiento* (2002), Erice havia convertit el seu silenci en una forma, segurament inconscient i no volguda, de mitificació de la seva pròpia figura. Autor de dues obres cabdals del cinema espanyol com *El espíritu de la colmena* i *El sur*, el director basc havia estat obsessionat amb alguns projectes, com l'adaptació de la novel·la de Juan Marsé *El embrujo de Shanghai*, que sempre per algun motiu o altre havien embarrancat: quan no era per problemes financers era per la seva obsessió malaltissa per la perfecció o per la impossibilitat d'aconseguir per part dels productors l'absoluta autonomia creativa que exigia.

Sigui com sigui, el silenci durant tres dècades d'Erice semblava el silenci definitiu d'un creador amb una obra breu però fonamental, però que sempre havia deixat la sensació d'estar inacabada, de no haver assolit el cim que el seu talent mereixia. Per totes aquestes circumstàncies especials, el retorn d'Erice a la direcció és un esdeveniment extraordinari, amb majúscules. Tant pels que ja havíem perdut l'esperança de tornar a veure una nova obra seva a la pantalla gran, com pels que encara confiaven que el mestre es guardava una darrera carta sota la màniga.

El rodatge de *Cerrar los ojos* també va ser convuls. Van transcendir diferències entre Erice i els productors, entre Erice i el seu càsting d'actors. Hi havia rumors sobre el muntatge final. I per si no hi havia prou polèmica, la pel·lícula va ser seleccionada a la Secció Oficial del Festival de Cannes, però no a la secció competitiva, com hauria semblat lògic d'un film tan esperat d'un director fonamental del cinema europeu, sinó que se la va situar en la molt menys prestigiosa secció "Cannes Première". Això va provocar una agra polèmica entre la direcció del Festival i el mateix Erice, que com a protesta va decidir no assistir al certamen francès a presentar la pel·lícula, va deixar els seus intèrprets i productors als peus dels cavalls, i va escriure un inèdit text de protesta al diari "El País" carregant airadament contra el festival.

L'absència d'Erice a Canes havia alimentat també les especulacions sobre la qualitat de *Cerrar los ojos*. Però la projecció de les gairebé tres hores que dura la pel·lícula van tallar de soca-rel aquestes conjectures. La projecció

del film va causar un fort impacte, sobretot entre la premsa especialitzada espanyola però també la internacional. Allà ja es va constatar que, sens dubte, estem davant una de les pel·lícules més importants del cinema espanyol recent, un film que és un autèntic testament del director però també una pel·lícula nostàlgica i metacinetogràfica sobre el passat i el present del cinema. *Cerrar los ojos* és una obra amb moltes capes i que amaga diverses pel·lícules dins de la mateixa pel·lícula.

Tot comença amb una pel·lícula inacabada, *La mirada del adiós*, que el director Miguel Garay (interpretat per Manolo Solo) no va poder finalitzar per la misteriosa desaparició de Julio Arenas, el seu protagonista (interpretat per Jose Coronado). Vint anys després, i a partir de la investigació d'un programa de TV, Garay retornarà al seu passat en la recerca de l'actor desaparegut. A partir d'aquesta trama, Erice construeix un film que resulta un compendi d'allò que ha rodat -el final remet directament a *El espíritu de la colmena* amb el rostre d'Ana Torrent mirant una pantalla de cinema cinquanta anys després-, però també del que no va poder rodar. Així, hi ha contínues referències a *El embrujo de Shanghai*, un projecte sobre el qual va estar treballant molts anys, però que va acabar a les mans de Fernando Trueba, i a *El sur*, quan la segona part del film es trasllada a la zona del Cabo de Gata. És finalment el "Sur" que Erice no va poder filmar a la seva pel·lícula del 1983, quan el productor Elías Querejeta el va força a mutilar el muntatge i tancar el film deixant el viatge al sud fora de pantalla.

Cerrar los ojos és un film nostàlgic, ple de picades d'ullet cinèfiles -hi ha un memorable homenatge a *Rio Bravo* de Howard Hawks-, i la mirada final d'un mestre amb sensació de comiat, ara sí, definitiu. És una pel·lícula sàvia, la darrera obra d'un director conscient que el cinema ha canviat, ha mutat, però que encara és capaç de defensar-ne l'essència, mirant de capturar la veritat fins al darrer moment. En una època de pel·lícules estressades, accelerades, que són una falsa successió de "moments culminants", la darrera obra d'Erice és una autèntica rara avis, un oasi de pau i saviesa fet absolutament a contracorrent, l'empremta final, el darrer intent d'assolir una puresa cinematogràfica inabastable que se'ns esmuny entre els dits.

Paco Vilallonga
Col·lectiu de Crítics de Cinema de Girona